

ENOTE CIVILNE ZAŠČITE ZA HITRE INTERVENCIJE

Milivoj Dolščak*

UDK 355.58

Članek je napisan z namenom, da se osvetli problematika, s katero se srečujejo nosilci sistema zaščite in reševanja, ki ustanovljajo specializirane enote za zaščito in reševanje.

Vsak organ, ki ustanovi določeno specializirano enoto, teži k cilju, da enota ob vsaki naravni ali drugi nesreči posreduje hitro in strokovno, saj je le tako lahko učinkovita pri preprečevanju oziroma omilitvi posledic nesreče.

Enote, ki lahko zadostijo navedenemu cilju, imenujemo enote za hitre intervencije in prav problematiki organiziranja teh enot je namenjen ta članek.

Slovenijo ogrožajo skoraj vse vrste naravnih in drugih nesreč, ki lahko povzročijo hude posledice in zahtevajo angažiranje vseh razpoložljivih sil in sredstev zaščite in reševanja na prizadetem območju.

Seveda so lahko posledice tako hude, da prizadeto okolje nima na razpolago ustreznih sil in sredstev ali pa jih nima dovolj za ustrezno izvajanje zaščitno-reševalnih nalog.

Iz navedenih razlogov je Vlada republike Slovenije za izvajanje najzahtevnejših zaščitno-reševalnih nalog ob morebitnih naravnih in drugih nesrečah ali v vojni na območju države ustanovila republiške specializirane enote. Njihova temeljna naloga je hitro in učinkovito ukrepanje na prizadetih območjih v državi.

Hitrost ukrepanja zaščitno-reševalnih enot je res eden od zelo pomembnih elementov učinkovito opravljenih naloge, ni pa enako pomembna pri vseh enotah. V tem članku bi rad predstavil prav organiziranost tistih enot, pri katerih je čas najpomembnejši, zato tudi nosijo ime enote za hitre intervencije. Prav za organizacijo teh enot na Republiški upravi za zaščito in reševanje v zadnjem obdobju sistematično oblikujemo ustrezne rešitve.

V sistem zaščite in reševanja se vključujejo enote, ki so organizirane kot poklicne, prostovoljne in dolžnostne.

Poznamo dve kategoriji poklicnih enot: poklicne enote, ki jim je opravljanje zaščitno-reševalnih nalog vsakodnevni poklic (poklicni gasilci, reševalci ipd.) in pri katerih hitrost ukrepanja ni problematična, ter poklicne enote, ki so zadolžene za opravljanje zaščitno-reševalnih nalog, ker opravljajo dejavnost, ki jo lahko uporabimo pri izvajanju zaščitno-reševalnih nalog (gradbena, komunalna in podobna podjetja). Njihova osnovna dejavnost nista zaščita in reševanje, seveda pa zaščitno-reševalne naloge izvajajo z ljudmi in opremo, ki jo uporabljajo pri delu in jo je treba le uporabiti pri reševalnih nalogah, kar pomeni, da hitrost ukrepanja tudi pri tej kategoriji ni problematična.

Prostovoljne enote delimo na enote, katerih osnovni cilj druženja je opravljanje humanitarnih in zaščitno-reševalnih nalog. Za to imajo že dokaj organiziran sistem aktiviranja, ki je eden od temeljev hitrega ukrepanja (gasilci, gorski reševalci ipd.), in enote, katerih osnovni cilj druženja je kakšna druga prostočasna dejavnost, njihovo znanje in opremo pa je mogoče vključiti v izvajanje nalog na področju zaščite in reševanja.

Prav slednja kategorija enot in pa dolžnostne enote, ki so sestavljene iz pripadnikov civilne zaščite, ki opravljajo zaščitno-reševalne naloge le takrat, ko so vpoklicani, so z vidika hitrosti ukrepanja najbolj problematične in prav za te enote želim osvetliti problem hitrosti ukrepanja.

Seveda organizacija tovrstnih enot ni le v domeni države, ampak moramo tudi pri organiziranju občinskih in drugih enot za zaščito in reševanje težiti k temu, da enote lahko hitro posredujejo.

V mnogih občinah si zelo prizadevajo organizirati intervezijske enote, v nekaterih pa so že organizirane enote, ki bi jih lahko tako imenovali.

Organiziranost enot za hitre intervencije

Pri organiziranju teh enot moramo nameniti posebno pozornost naslednjim elementom:

- organizacijski strukturi,
- kadrovanju,
- sistemu aktiviranja,
- opremljenosti,
- usposobljenosti pripadnikov.

Organizacijska struktura enote

Enota za hitre intervencije je lahko zasnovana kot ena od specializiranih enot ali pa

je sestavljena iz več različnih specializiranih enot civilne zaščite in organizirana tako, da predstavlja celoto.

Pri organizacijski strukturi moramo zado- stiti predvsem naslednjim zahtevam:

- Enota mora biti maloštevilna, da se lahko hitro aktivira in seveda čimprej začne opravljati svoje naloge. V maloštevilni enoti se ljudje med seboj dobro spoznajo in si pri opravljanju zahtevnih nalog, kjer je lahko napaka posameznika usodna za drugega ali za celo enoto, bolj zaupajo.

Če obseg nalog zahteva večje število reševalcev, je bolje organizirati več majhnih enot, ki jih lahko smiselno povezujemo v večje enote.

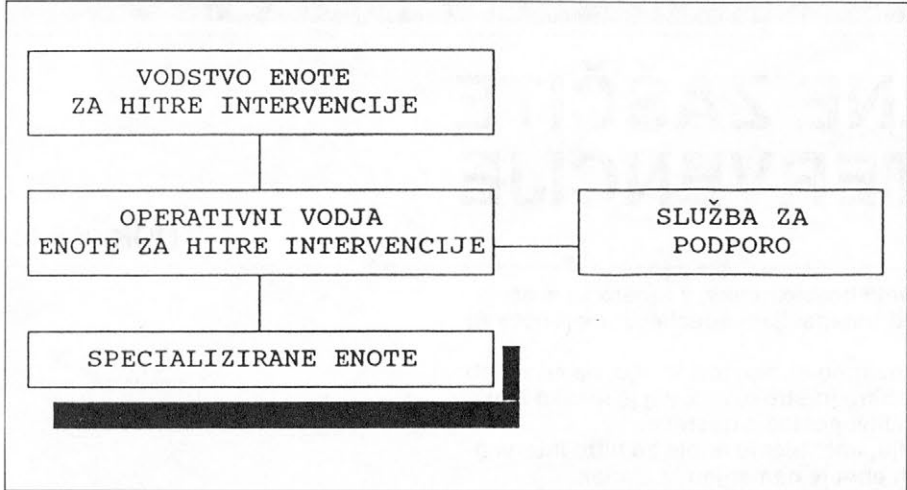
- Enota mora imeti poleg operativnega vodje, ki enoto vodi pri opravljanju zaščitno-reševalnih nalog, tudi vodstvo enote, ki skrbi za vse logistične naloge enote, kot je organiziranje potovanja, povezava s strukturami vodenja zaščite in reševanja na prizadetem območju ipd., skratka enoto razbremeni vseh podrobnosti, ki bi ji po nepotrebnem jemale dragoceni čas in energijo.

- Enota mora imeti zagotovljeno popolno avtonomijo bivanja. To dosežemo s tem, da ji dodamo ustrezno veliko enoto za logistično podporo, ki skrbi za hrano, za najnujnejšo zdravstveno oskrbo, nastanitev enote, zagotavljanje zvez, vzdrževanje, manjša popravila opreme ipd.

Avtonomija enote ima poleg operativnega tudi velik psihološki pomen. Pripadniki enote vedo, da bo zagotovljena ustrezna oskrba z vsemi sredstvi in opremo, torej niso obremenjeni z mnogimi težavami, ki lahko nastopijo na neznanem in prizadetem območju. Zavedati se moramo, da enota odhaja na prizadeto območje, kjer je vedno tudi pomanjkanje, in da enota vedno le pomaga na prizadetem območju in nikoli ni dodatno breme za prizadeto okolje.

Če se izkaže, da na prizadetem območju lahko poskrbijo za logistično podporo enote za intervencijo, se enota za logistično podporo lahko delno ali v celoti

* Republiška uprava za zaščito in reševanje, Ministrstvo za obrambo, Kardeljeva ploščad 26, Ljubljana.

Preglednica 1. Shema organizacijske strukture enote za hitre intervencije.

vrne ali pa pomaga podobnim službam na prizadetem območju.

- Za enoto moramo izdelati tudi operativni načrt, v katerem moramo razdelati različne rešitve v zvezi s formiranjem enote. Ne glede na to, kako je enota organizirana, se namreč v odvisnosti od vrste in obsega nesreče in ne nazadnje od zahtev prizadetega območja enota dokončno formira šele ob nesreči.

Iz navedenih razlogov je treba načrtovati tudi vse dejavnosti, ki so povezane z aktiviranjem enote, opremo enote, vrste in načini komunikacij (žične ali radijske zveze ipd.). Zelo pomemben element načrtovanja je tudi vnaprej predvidena organizacija dela in bivanja enote. Zelo pomembno je namreč, da se predvidijo vse naloge v zvezi z organizacijo prevoza, nastanitve, bivanja ipd.

Načrtovane rešitve morajo dati odgovore predvsem na dejavnosti, ki so ponazorjene v preglednici 2.

Kadrovanje v enote za hitre intervencije

Kadrovanje pripadnikov enote je eden od zelo pomembnih dejavnikov za kakovostno opravljanje zadanih nalog. Zato mora ustanovitelj enote pri organiziranju kadrovske sestave upoštevati naslednje elemente:

- V enoto smemo vključiti le pripadnike civilne zaščite, ki imajo dobre psihofizične sposobnosti. To je še posebno pomembno za operativni del enote, ki neposredno izvaja zahtevne zaščitno-reševalne naloge. Iz navedenega razloga je priporočljivo, da se pripadnike entote periodično napoti na zdravniški pregled.
- Pri zdravniških pregledih je treba posvetiti posebno pozornost tistim psihofizičnim posebnostim, ki so pri posamezni enoti najbolj izrazite (delo na višini ipd.).
- V enoto vključimo le pripadnike civilne zaščite, ki se na podlagi ankete ali osebne izjave prostovoljno odločijo za sodelovanje v taki enoti. Upoštevanje načela prostovoljnosti je za kako-

vostno opravljanje zahtevnih nalog zelo pomembno. Pripadnik, ki se prostovoljno odloči za delo v enoti, je prav gotovo zadosti motiviran, kar pomeni, da je pripravljen večkrat na leto nesebično sodelovati pri opravljanju zaščitno-reševalnih nalog zunaj svojega bivalnega okolja.

Motiviranost je tudi eden od pomembnih elementov za hitro aktiviranje enote.

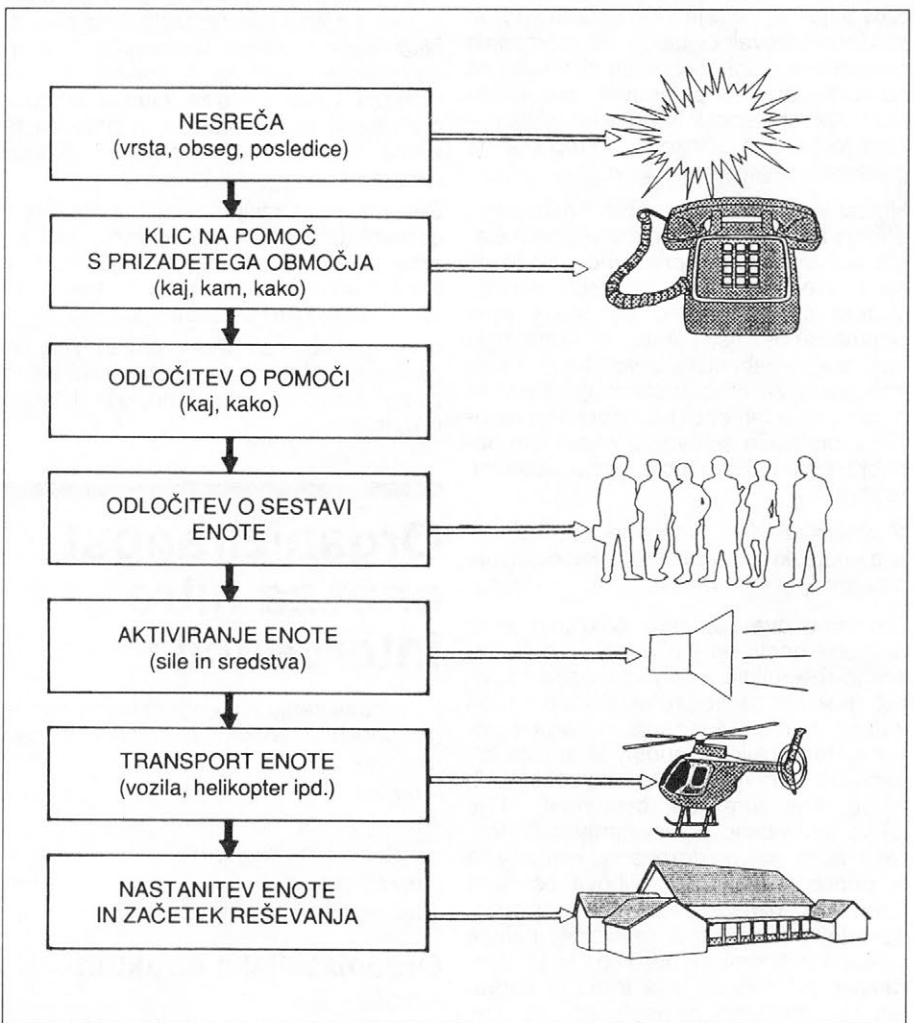
- V enoto vključimo le pripadnike, ki so kakovostno usposobljeni za opravljanje zadanih nalog, in, če je le mogoče, tiste, ki poklicno ali prostočasno opravljajo sorodne naloge.
- Ker je enota predvidena tudi za opravljanje zaščitno-reševalnih nalog v tujini, je dobro, da vsaj nekaj pripadnikov dobro obvlada angleški in nemški jezik. Naj na tem mestu omenim, da morajo pripadniki obvezno imeti veljavne potne liste.
- Zaželeno je tudi, da so vključeni pripadniki že opravljalci zahtevne zaščitno-reševalne naloge.

Seveda je vsem naštetim zahtevam težko vedno zadostiti. Vendar moramo pri kadrovanju enote težiti k optimiziranju, kar pa zaradi majhnosti enote le ni pretežka naloga.

Sistem aktiviranja enot za hitre intervencije

Sistem aktiviranja je za enoto za hitre intervencije, kot pove samo ime, zelo pomemben dejavnik, zato moramo organizaciji sistema aktiviranja nameniti posebno pozornost.

Enote lahko aktiviramo na naslednje načine:

Preglednica 2. Shema ukrepanja ob nesreči.

- Tiho alarmiranje pravimo sistemu pozivanja, ki temelji na pozivnikih, ki jih morajo pripadniki nositi vedno pri sebi. Aktiviranje na ta način se lahko izvede prek centrov za obveščanje, lahko pa ga izvede neposredno odgovorna oseba, ki enoto aktivira.

Seveda je način aktiviranja odvisen od vrste pozivnika. Če pripadnike enote opremimo s pozivniki, ki delujejo v sistemu UKV-zvez (Motorola ipd.), se aktiviranje lahko izvede le prek centrov za obveščanje, če pa nosijo pozivnike, ki delujejo prek PTT-omrežja – pri nas uporabljamo predvsem pozivnike Nokia – se lahko aktiviranje opravi prek vsakega telefona.

Sodobni pozivniki poleg telefonske številke klicatelja zabeležijo tudi krajše sporočilo. Tako imamo možnost, da hkrati s pozivom oddamo tudi podatek o mestu zbiranja enote ali kakšno drugo pomembno sporočilo.

Seveda pa je sistem pozivanja prek pozivnikov učinkovit le, če jih pripadniki enote stalno nosijo pri sebi. In ker njihova nošnja prav gotovo omejuje pripadnika pri vsakodnevnih opravilih in v nekem smislu omejuje njegovo svobodo, je dobro, da pripadniku poleg obvezne stalne nošnje ponudimo tudi določene uporabne možnosti v vsakdanjem zasebnem ali poklicnem življenju. Take možnosti daje sodobni samopozivnik Nokia. Prek njega nemoteno sprejemamo sporočila poslovnih partnerjev ali družinskih članov, kar nam v sedanjem intenzivnem načinu življenja lahko veliko pomeni.

Da bi bili prepričani o uspešnosti opisane sistema, ga moramo periodično preizkusiti z lažnimi, nenapovedanimi, vendar vnaprej dogovorjenimi alarmi, da pripadniki vedo, da gre za lažni alarm.

- Aktiviranje s pozivanjem po telefonu v službo ali na dom je pri majhnih enotah možno, enostavno in tudi relativno hitro, seveda pa že ima vrsto omejitev, kot je odsotnost od doma ali v službi. Seveda je pogojen s telefonskim priključkom pripadnika, kar moramo upoštevati že pri kadrovanju v enoto.

Ta sistem zahteva tudi redno ažuriranje telefonskega imenika. Zato moramo večkrat na leto preveriti telefonske številke in se s pripadniki dogovoriti, da nas redno obveščajo o spremembah telefonskih števil.

- Aktiviranje s samopozivanjem pravimo sistemu pozivanja, pri katerem aktiviramo le prvega pripadnika ali nekaj pripadnikov, potem pa vnaprej izdelanem sistemu, s katerim so seznanjeni vsi pripadniki, pozivajo drug drugega, in sicer po telefonu v službi ali na domu, ali pa z osebnim pozivanjem v službi ali na domu.

Opisani način zahteva relativno veliko časa, zato je uporaben za aktiviranje enot za hitre intervencije le v skrajni sili, če predhodno opisani načini niso možni, ali kot dopolnilni sistem. Opisani sistem je uporaben za aktiviranje klasičnih zaščitno-reševalnih enot, ker je enostavnejši in

hitrejši od klasičnega sistema s kurirsko mrežo.

Pri tem sistemu moramo paziti, da število pripadnikov v eni pozivni mreži ni preveliko, ker postane zapleten in v primeru nedosegljivosti več pripadnikov neobvladljiv.

- Aktiviranje s kurirji na domu ali v službi je klasični sistem pozivanja, ki se ga uporabi le v skrajni sili, ker od vseh načinov zahteva največ časa.
- Aktiviranje prek radia ali televizije je lahko včasih hitro, predvsem če se zgodi nesreča, ki je v javnosti odmevna, in so pripadniki enot pripravljeni na poziv. Seveda pa ima niz omejitev, predvsem vsi hkrati ne slišijo poziva ipd., zato ga lahko uporabimo le kot dopolnitev predhodno opisanim sistemom.

Ostanejo nam še možnosti kombiniranih sistemov aktiviranja, kjer kombiniramo način tihega alarmiranja in samopozivanja ipd.

Kombinirane načine uporabimo predvsem takrat, ko nimamo na razpolago dovolj tehničnih sredstev za aktiviranje s pozivniki in z njimi opremimo le ključne pripadnike, ki začnejo sistem samopozivanja.

Kot lahko na koncu ugotovimo, moramo pri aktiviranju tovrstnih enot težiti k čim večji hitrosti, pri tem pa upoštevati tehnične in finančne možnosti ustanovitelja enote. Najpomembnejše pa je, da se ne zanašamo le na en sistem aktiviranja, ampak imamo organizirana vsaj dva ali, kar je še bolje, več načinov.

Opremljenost enote za hitre intervencije

Enota za hitre intervencije mora biti za hitro in učinkovito ukrepanje opremljena s kakovostno osebno opremo, opremo in sredstvi za reševanje, sredstvi za zveze,

opremo za bivanje in pripravo hrane ipd. 215

Ne bom opisoval, kakšna mora biti kakovostna in vedno za uporabo pripravljena zaščitno-reševalna oprema enot, ker je to znano. Prav tako je tudi osebna oprema pripadnikov civilne zaščite, ki jo uporabljajo tovrstne enote, kakovostna in ustreza vsem zahtevam za opravljanje zaščitno-reševalnih nalog v vseh vremenskih in delovnih razmerah.

Nekaj pozornosti je treba nameniti sredstvom za zveze, kajti od teh je zelo odvisna uspešna izvedba reševalnih nalog.

Ker so tovrstne enote v prvi vrsti namenjene za reševalne naloge v Sloveniji, morajo biti opremljene z radijskimi zvezami, ki se uporabljajo v sistemu zaščite in reševanja (civilne zaščite) v državi, seveda pa morajo biti brezhibne in vedno pripravljene za uporabo.

Zelo pomembno je tudi, da za radijske postaje zagotovimo rezervne akumulatorske baterije, tako da imamo za postaje, s katerimi delamo, vedno na voljo polne baterije.

Seveda pa za to potrebujemo avtonomen vir energije, elektroagregate, ki jih potrebujemo tudi za pogon mnogih tehničnih reševalnih sredstev in seveda za razsvetljavo.

S tem ko enoti zagotovimo predpisane radijske zveze, ji zagotovimo kakovostno komunikacijo znotraj enote pri izvajanju reševalnih nalog in povezavo z vodstvom reševanja na prizadetem območju, ki jo vzpostavimo neposredno ali prek centrov za obveščanje in opazovanje.

S temi sredstvi je zagotovljena stalna obojestranska komunikacija z ustanoviteljem enote, in omogočena stalna dodatna logistična podpora.

Seveda enota lahko deluje tudi v tujini, kar pomeni, da s svojimi postajami ne more komunicirati s prizadetim okoljem niti z ustanoviteljem. Zato moramo enoto opre-

Slika 1. Prikolice za prevoz opreme za zaščito in reševanje, ki so bile razstavljene na sejmju »Zaščita 92« v Kranju. (Foto: Milan Milošević).

216 miti z mobilnim telefonom, na katerega se lahko priključi tudi mobilni telefaks, kar enoti omogoča kakovostno komunikacijo z okoljem.

Stalna zveza z ustanoviteljem je pomembna tudi zato, da vemo, kaj se z enoto dogaja, da lahko o počutju in delu pripadnikov obveščamo tudi njihove družine.

Posebno pozornost je treba nameniti pripravi opreme za takojšnji prevoz ter seveda hitremu in enostavnemu prevozu opreme in pripadnikov enot za hitro intervaniranje.

Pri tem moramo upoštevati nekaj pomembnih elementov:

- Vsa oprema za del enote, ki predstavlja celoto, za katero načrtujemo, da jo bomo poslali v intervencijo, mora biti zložena v posebnih kovčkih, ki naj bodo tako veliki, da jih napolnjene z opremo lahko nosimo.

Najprimernejši so kovinski kovčki, ki zavarujejo opremo pred mehanskimi poškodbami in pred vlago.

Prav tako je pomembno, da je oprema enot za hitre intervencije skladiščena v lahko dostopnem in preglednem skladišču in da je oprema posameznih enot ustrezno označena, tako da ne izgubljamo dragocenega časa z iskanjem opreme po skladišču.

S tem načinom hranjenja se izognemo izgubi časa pri sortiranju opreme, ki jo hranimo v razsutem stanju v skladiščih, ker praviloma kljub seznamom potrebne opreme vedno nekaj pozabimo. Prav tako pa je oprema pripravljena za različne načine transporta (zračnega, cestnega, železniškega ipd).

- Organiziran moramo imeti sistem za prevoz opreme. Na voljo imamo kar nekaj možnosti, vse pa so odvisne od oddaljenosti prizadetega območja in seveda od dostopnosti, tako da moramo imeti vedno načrtovana dva ali več načinov transporta.

Najenostavnejši in relativno hiter transport, seveda če prizadeto območje ni preveč oddaljeno in je teren z vozili dostopen, je še vedno cestni transport. Zato je najboljša, če imamo na voljo ustrezno število lahkih in pokretnih vozil, ki so sposobna premagovati tudi nekoliko zahtevnejše terene.

Tem zahtevam najbolj ustrezajo večji kombiji, ki poleg opreme lahko odpeljejo tudi pripadnike enote, ali manjša tovorna vozila za opremo in kombiji za pripadnike. Jasno je, da morajo biti vozila vedno pripravljena.

Če imamo v ta namen vozila iz popisa, torej vozila, ki jih vpokličemo, moramo nujno predvideti nekaj vozil več, kot jih potrebujemo, kajti vozila so lahko daleč na poti, v okvari ipd.

Če se odločimo za vozila iz popisa, moramo tudi za vozila zagotoviti enega od hitrih načinov aktiviranja, ki so opisana za pripadnike enote. Kajti nič nam ne pomaga hitro aktiviranje enote, če potem čakamo na prevozna sredstva.

Slika 2. Republiška specializirana enota kinologov reševalcev pred odhodom na reševalno akcijo v Kairo. (Foto: Jože Balas).

Ker seveda z vidika racionalnosti nimamo vedno na voljo zadostnega števila kombijev in tovornih vozil za prevoz celotne enote in vse opreme, ki jo lahko v najhujši situaciji transportiramo, moramo najprej zagotoviti zadostno število kombijev za prevoz pripadnikov. Za prevoz opreme pa zagotovimo zadostno število prikolic ustrezne velikosti, ki morajo imeti ustrezno nadgradnjo, da je oprema zavarovana pred vremenskimi vplivi.

Prikolice moramo predhodno prilagoditi, da lahko naložimo vanje kar največ opreme. Najbolje je, da so prikolice stalno naložene z opremo dela ali cele enote, ki predstavlja celoto, tako da prikolico le priključimo na vozilo in jo odpeljemo. Jasno je, da morajo biti vsa vozila za tovrstni transport opremljena s priključkom za prikolicu.

Nekaj vrst opisanih prikolic se na našem trgu dobi, proizvajalci pa na željo naročnika vozila tudi ustrezno prilagodijo. Ena od prikolic je prikazana na sliki 1.

Tovrsten način prevoza ima to slabo lastnost, da največkrat potrebujemo več vozil za opremo kot za pripadnike enote. Zato moramo predvideti ustrezno število vozil za transport prikolic, ki morajo biti prav tako stalno na razpolago.

Opremo lahko prepeljemo tudi v tako imenovanih mobilnih zabojnikih. To so srednje veliki zabojniki, ki so skladiščeni na stojalih in jih zelo enostavno naložimo na tovorno vozilo, tako da vozilo zapelje pod zabojnik, nato pa le odstranimo stojala. Ko zabojnik z opremo pripeljemo na prizadeto območje, ga spet postavimo na stojala.

Prednost tovrstnega prevoza je, da se v zabojnikih shrani bistveno več opreme kot v prikolicah, tako da ni potrebno angažirati posebnih vozil za prevoz prikolic. Vozilo, ki je pripeljalo zabojnik, pa lahko

uporabimo za druge zaščitno-reševalne naloge ali pa se vrne domov. To večnamensko vozilo lahko izkoristimo tudi za druge potrebe v času, ko ga ne potrebujemo v reševalnih akcijah. Če se odločimo za tovrstni način prevoza opreme, moramo vseeno zagotoviti nekaj vozil ali prikolic za prevoz opreme od mesta nastanitve do mesta reševanja. To praviloma ne predstavlja večjega problema, če upoštevamo, da je največji volumen nastanitvene opreme in dejstvo, da je del enote, ki je prispela na reševalno akcijo, zaposlen z dejavnostmi na mestu nastanitve in da del enote počiva in so zato potrebe za prevoz enote manjše. Vse to pa moramo vnaprej predvideti z organizacijo dela in bivanja in temu prilagodimo tudi prevozne zmogljivosti. Opisani način transporta opreme uporabljajo tudi v sosednjih državah, eden od primerov je prikazan na sliki 2.

Ena od možnosti prevoza opreme so tudi večji zabojniki, kakršni se uporabljajo za klasičen kontejnerski transport, oziroma bivalni zabojniki, ki se uporabljajo v gradbeništvu, ipd.

Transport, ki je prikazan na sliki 3, je vezan na posebno vozilo, ki ima samonakladalno napravo ustrezne zmogljivosti, kajti zabojnik, poln opreme, je težak kar nekaj ton. Slaba stran takega transporta je v tem, da je vezan na posebno vozilo, kakršnih je pri nas malo, torej je vprašljivo, če ga imamo vedno na voljo.

Taki zabojniki so primerni tudi za transport po železnici. Naložimo ga na vagon in odpeljemo na prizadeto območje. Tam ga mora razložiti ustrezno vozilo in dostaviti na prizadeto območje, kar lahko predstavlja velik problem. Seveda se za transport po železnici odločimo le, če gre za velike razdalje zunaj države ali če drugih komunikacijskih poti ni mogoče uporabiti.

Slika 3. Zabojujnik za prevoz opreme enote za hitre intervencije mesta Ljubljana. (Foto: Franc Bence).

Slika 4. Mobilni zabojujnik, ki ga uporablja Rdeči križ Italije iz Torina.

Iz opisanega je razvidno, da ima tovrstni transport niz omejitev, zato ga lahko uporabimo le kot enega od možnih načinov. To pomeni, da imamo opremo za posamezne enote shranjeno v zabojih in sistematično zloženo v zabojujniku, in če predviden prevoz ni mogoče, uporabimo kakšen drug način od opisanih (vozila, prikolice, helikopterji ipd.)

— Izredno hiter in učinkovit je prevoz s helikopterji, ki je v zadnjem času z angažiranjem helikopterjev TO Slovenije za potebe zaščite in reševanja postal realna možnost. Prednost tega načina je predvsem v hitrem transportu opreme in pripadnikov na prizadeto območje in v neodvisnosti od kopenskih komunikacij, ki so lahko poškodovane. Seveda pa to ne more biti edini predvideni način, kajti helikopterji so v slabih vremenskih razmerah neuporabni.

Če načrtujemo uporabo helikopterjev kot prevoznega sredstva, moramo predvideti skladiščenje opreme na mestu, kjer lahko helikopter pristane, tako da se izognemo izgubi časa zaradi prevoza opreme do ustreznega heliodroma.

Prevoza po železnici in z letali ne bom posebej omenjal, ker ga ni mogoče naprej natančno načrtovati, saj ne vemo ne kje ne kdaj bomo morali intervenirati. Dokončno rešitev moramo poiskati v danem trenutku.

Z letali največkrat prevažamo republiške specializirane enote, kadar jih pošiljamo na pomoč v sosednje države. V preteklem letu so republiške specializirane enote pomagale ob potresu v Kairu, (oktober 1992) (Slika 4) in ob letalski nesreči v Skopju.

Ladijski prevoz pri nas skoraj ne pride v poštev. Če pa gre za pomoč zunaj države, je tovrstni transport prepočasen. Če bi ostal edini možen, je seveda tudi ta lahko uporaben predvsem z uporabo hitrih gliserjev.

Usposobljenost pripadnikov enote za hitre intervencije

Razumljivo je, da morajo biti pripadniki enot za hitre intervencije strokovno usposobljeni za opravljanje zaščitno-reševalnih nalog v svoji specialnosti. Torej

morajo opraviti temeljno usposabljanje in periodična dopolnilna usposabljanja iz svoje specialnosti. Seveda pa za uspešno dolgotrajno opravljanje izredno zahtevnih nalog v slabih delovnih razmerah zunaj svojega bivalnega okolja in kjer je eden od najpomembnejših dejavnikov hitrost ukrepanja, ne zadostujejo le osnovna znanja iz posameznih specialnosti na področju zaščite in reševanja.

Tovrstne enote morajo biti do popolnosti usposobljene za hitro aktiviranje, za transport in uporabo opreme in sredstev, za dolgotrajno in zahtevno timsko izvajanje reševalnih nalog, za uporabo sredstev za zveze, za samostojno bivanje na neznanem in prizadetem območju, za učinkovito vodenje reševalnih ipd.

Visokim zahtevam, ko lahko vsak posameznik in enota kot celota zadosti le, če so vsi dobro usposobljeni. To pa je možno doseči z usposabljanjem na ustreznih vajah. Vaje moramo zato organizirati v različnih vremenskih in delovnih razmerah in okoljih in s ciljem, da so namišljene situacije čimbolj podobne realnim situacijam na prizadetem območju.

Skozi tovrstna usposabljanja preizkusimo vse organizacijske rešitve, ki smo jih predhodno načrtovali in jih na podlagi spoznanj na vajah tudi korigiramo ali v celoti spremenimo.

Na zahtevnih vajah pa ne preizkušamo le načrtovanih rešitev, ampak preverjamo tudi znanje in psihofizične sposobnosti pripadnikov enot, ki so kljub sodobni tehnični opremlitvi še vedno temelj učinkovitega reševanja. Prav tako se pripadniki temeljito spoznajo med seboj in se usposobijo za timsko delo.

Ne nazadnje tudi vsak pripadnik lahko oceni svoje sposobnosti in znanje in se na podlagi spoznanj odloča o nadaljnjem delu v enoti. Če ugotovimo, da pripadnik enote ni sposoben ali ni pripravljen opravljati zahtevnih nalog, moramo nujno ukrepati, bodisi z dodatnim usposabljanjem ali s prerazporeditvijo na manj zahtevne naloge v sistemu zaščite in reševanja.

Zaključek

Organiziranje enot za hitre intervencije je zahtevna in tudi relativno draga naloga. Zato se moramo organiziranja, kadrovanja, opremljanja in usposabljanja lotiti načrtno in pri tem upoštevati ogroženost okolja, natančno definirati naloge in cilje ter nato poiskati in uresničiti najboljše rešitve.

Naj končam z mislijo, da so le dobro organizirane, opremljene in vrhunsko usposobljene enote, v katerih delujejo visoko motivirani pripadniki, sposobne izpeljati vse načrtovane rešitve in opraviti najzahtevnejše reševalne naloge ter tako zadoštili temeljnemu cilju: hitro in učinkovito pomagati ljudem v stiski, v kateri se lahko najdemo tudi mi.